

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 102/02-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 30. apríla 2003 prerokoval prijatú sťažnosť Ing. M. P., CSc., bytom N. Z., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., Advokátska kancelária, N. Z., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Nových Zámkoch v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 1244/01 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. M. P., CSc., na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov, podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky vo veci návrhu na zastavenie exekúcie v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 9 Er 1244/01 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. septembra 2002 doručená sťažnosť Ing. M. P., CSc., bytom N. Z., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. D., Advokátska kancelária, N. Z., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Nových Zámkoch (ďalej len „okresný súd“) v časti exekučného konania o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie v konaní o jeho exekučnej veci vedenom pod sp. zn. 9 Er 1244/01.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 102/02-8 z 3. októbra 2002 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Nové Zámky, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr 1524/02 zo 6. marca 2003 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom zo 17. marca 2003.

Okresný súd vo vyjadrení k opodstatnenosti prijatej sťažnosti uviedol, že sťažovateľ doručil okresnému súdu viacero podaní, konkrétne dňa 14. septembra 2001 podanie označené ako podnet, v ktorom žiadal o povolenie odkladu exekúcie a zároveň žiadal exekúciu zastaviť. Podanie s tým istým obsahom doručil aj exekútorovi, ktorý ho súdu predložil 18. septembra 2001 s tým, aby rozhodol o námietkach povinného voči exekúcii. Ďalšie podanie („Návrh povinného na zastavenie exekúcie“) doručil sťažovateľ okresnému

súdu 20. septembra 2001, v ktorom opätovne žiadal povolenie odkladu exekúcie a zároveň aj jej zastavenie. Dňa 27. septembra 2001 exekútor opätovne doručil okresnému súdu podanie sťažovateľa, označené ako „Námietky proti exekúcii“, ktorým sťažovateľ žiadal okrem vyhovenia námietkam aj zastaviť exekúciu. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení ďalej konštatoval, že „(...) v predmetnej veci konajúca sudkyňa jednotlivé úkony vykonávala promptne, bez priťahov. K tomu, že z akých dôvodov, či nedopatrením nerozhodla doposiaľ o navrhovanom odklade exekúcie sa jednoznačne vyjadriť neviem. Ako uviedla, vychádzajúc z obsahu podaní povinného, tieto posúdila ako námietky voči exekúcii. Z týchto dôvodov nesúhlasíme s podanou sťažnosťou, ani so žiadaným finančným zadost'účením, ktoré považujeme za nedôvodné, keď povinnému v predmetnom konaní nevznikla žiadna finančná ujma, pretože k realizácii exekúcie sa zatiaľ nepristúpilo“.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu oznámil, že trvá na obsahu sťažnosti v plnom rozsahu. Požiadal tiež o „zmenu označenia sťažovateľa tak, že jeho pôvodné priezvisko PRÁZNOVSKÝ sa mení na „PRÁZNOVSZKY“, o čom predložil fotokópiu rodného listu sťažovateľa.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Dňa 11. júna 2001 požiadal súdny exekútor (ďalej len „exekútor“) okresný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe platobného rozkazu č. k. 16 Cb 163/99-25 zo 16. novembra 1999 vydaného Krajským súdom Nitra (ďalej len „krajský súd“) proti sťažovateľovi na vymoženie 7 343 051,90 Sk istiny s prísl.

Okresný súd 28. júna 2001 poverením č. 5404 sp. zn. 9 Er 1244/01, Ex 348/2001 dal súhlas na vykonanie exekúcie.

Sťažovateľ 14. septembra 2001 podal „Podnet v exekúcii“ na povolenie odkladu exekúcie a zastavenie exekúcie.

Exekútor predložil 18. septembra 2001 okresnému súdu uvedený podnet zo 14. augusta 2001, ktorý posúdil ako námietky povinného (sťažovateľa) proti exekúcii.

Dňa 20. septembra 2001 podal sťažovateľ „Návrh povinného na zastavenie exekúcie“, ktorým žiadal opätovne o povolenie odkladu a aj o zastavenie exekúcie.

Okresný súd 25. septembra 2001 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za námietky.

Dňa 27. septembra 2001 exekútor predložil okresnému súdu podanie sťažovateľa „Námietky proti exekúcii“ z 21. septembra 2001, ktorým sťažovateľ žiadal okrem vyhovenia námietkam aj exekúciu zastaviť a o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Sťažovateľ 9. októbra 2001 oznámil okresnému súdu, že odmieta zaplatiť súdny poplatok, lebo okresný súd nerozhodol o jeho žiadosti o oslobodenie od platenia súdneho poplatku.

Okresný súd uznesením zo 14. januára 2002 č. k. 9 Er 1244/01-94 neoslobodil sťažovateľa od povinnosti zaplatiť súdny poplatok za námietky.

Dňa 5. februára 2002 podal sťažovateľ odvolanie proti uzneseniu zo 14. januára 2002.

Odvolanie so súdnym spisom bolo doručené krajskému súdu 22. februára 2002.

Krajský súd uznesením č. k. 7 Co 87/02-72 z 28. februára 2002 potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Uznesenie bolo doručené účastníkom 26. apríla 2002.

Dňa 22. marca 2002 exekútor oznámil okresnému súdu zmenu na strane oprávneného. Namiesto Konsolidačnej banky Bratislava, štátneho peňažného ústavu, nastupuje Slovenská konsolidačná, a. s. (z titulu kúpy).

Dňa 15. apríla 2002 bol súdny spis sp. zn. 9 Er 1244/01 doručený okresnému súdu.

Dňa 7. mája 2002 okresný súd vydal uznesenie č. k. 9 Er 1244/01-76 o zastavení konania o námietkach sťažovateľa (nezaplatil súdny poplatok). Toto uznesenie bolo doručené účastníkom 22. – 30. mája 2002 (uznesenie právoplatné 13. júna 2002).

Dňa 15. júla 2002 okresný súd oznámil exekútorovi, že môže pokračovať v exekučnom konaní.

Sťažovateľ podaním zo 16. júla 2002 namietal zaujatosť sudkyne. K jeho námietke sa zákonná sudkyňa 14. augusta 2002 písomne vyjadrila (necítila sa byť zaujatá).

Dňa 23. augusta 2002 bol súdny spis sp. zn. 9 Er 1244/01 postúpený krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 16. septembra 2002 okresný súd doručil krajskému súdu dodatok sťažovateľa z 22. augusta 2002 k námietke zaujatosti a vyjadrenie zákonnej sudkyne k nemu z 26. augusta 2002.

Dňa 13. februára 2003 krajský súd vydal uznesenie č. k. 7 Nc 27/02-108, ktorým nevyvlúčil zákonnú sudkyňu z prejednávania veci. Súdny spis sp. zn. 9 Er 1244/01 bol doručený okresnému súdu dňa 28. februára 2003.

Dňa 3. marca 2003 bol daný pokyn pre súdnu kanceláriu, aby doručila uznesenie krajského súdu účastníkom konania. Toho istého dňa zákonná sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti, cítila sa byť vo veci zaujatá.

Dňa 11. marca 2003 bol súdny spis sp. zn. 9 Er 1244/01 doručený ústavnému súdu a 13. marca 2003 vrátený späť okresnému súdu.

K súdnemu spisu sp. zn. 9 Er 1244/01 bol pripojený súdny spis sp. zn. Er 641/00 týkajúci sa tej istej veci. Konanie vo veci bolo zastavené uznesením okresného súdu č. k. 10 Er 641/00-44 z 21. mája 2001 v spojení s uznesením č. k. 10 Er 641/00-42 z 3. apríla 2001, ktorým bolo námietkam sťažovateľa vyhovené (poverenie na vykonanie exekúcie vydal krajský súd, ktorý na to nebol vecne príslušný; oprávnený sa mohol domáhať svojho práva podaním nového návrhu na miestne a vecne príslušnom súde).

Z pripojených písomností vyplýva, že 16. júla 2002 podal sťažovateľ predsedovi okresného súdu sťažnosť, ktorou namietol zbytočné prietahy v exekučnom konaní, konkrétne rozhodovaní o jeho návrhu z 20. septembra 2001 na zastavenie exekúcie oprávneného ... proti povinnému (sťažovateľovi) na vymoženie 7 343 059,90 Sk

s príslušenstvom a zároveň navrhol, aby okresný súd povolil odklad exekúcie. Sťažovateľ namietal, že „súd dosiaľ neurobil v časti konania o návrhu na zastavenie exekúcie a povolenie odkladu exekúcie žiadny procesný úkon“.

Predseda okresného súdu v odpovedi na vyššie uvedenú sťažnosť (prípis sp. zn. Spr 1524/02 z 15. augusta 2002) popísal doterajší priebeh exekučného konania a uviedol, že podľa vyjadrenia vo veci konajúcej zákonnej sudkyne sťažovateľ podal po vydaní poverenia na výkon exekúcie viacero podaní (14. septembra 2001 – označené ako „Podnet v exekúcii“, 20. septembra 2001 – označené ako „Návrh povinného na zastavenie exekúcie“ a dňa 21. septembra 2001 – označené ako „Námietky proti exekúcii“), ktoré vzhľadom na ich obsah zákonná sudkyňa posúdila ako námietky. Keďže zákonná sudkyňa všetky úkony vykonávala plynule a predseda okresného súdu nezistil v jej konaní žiadne priedahy, považoval sťažnosť za neopodstatnenú.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom (...)“.

V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Nečinnosťou Okresného súdu Nové Zámky, Rákócziho 15, Nové Zámky, v časti exekučného konania so sp. zn. 9 Er 1244/01 o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a/alebo čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresný súd Nové Zámky, Rákócziho 15, Nové Zámky, je povinný neodkladne rozhodnúť o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 1 000 000 Sk“.

V rámci exekučného konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Er 1244/01 sťažovateľ podal viac (vyššie uvedených) návrhov, o ktorých žiadal rozhodnúť.

Podľa ustanovenia § 57 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“):

(1) Exekúciu súd zastaví, ak:

- a) sa začala a rozhodnutie sa dosiaľ nestalo vykonateľným,
- b) rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným,
- c) zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie,
- d) exekúcia postihuje veci alebo práva, ktoré sú vylúčené z exekúcie alebo nepodliehajú exekúcii podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona,
- e) bolo právoplatne rozhodnuté, že exekúcia postihuje vec, na ktorú má niekto právo nepripúšťať exekúciu (§ 55),

- f) po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané,
- g) exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať,
- h) to ustanovuje tento zákon.

(2) Exekúciu môže súd zastaviť aj vtedy, ak to vyplýva z ustanovení tohto alebo osobitného zákona.

(3) Ak sa exekúcie týka niektorý z dôvodov zastavenia len sčasti alebo ak sa exekúcia vykonala v širšom rozsahu, než stačí na uspokojenie oprávneného, exekúcia sa zastaví len čiastočne.

Podľa ustanovenia § 58 Exekučného poriadku:

(1) Exekúciu zastaví súd na návrh alebo aj bez návrhu.

(2) Zastavenie exekúcie nemožno uplatňovať z dôvodu, že sa zmenili okolnosti rozhodujúce pre výšku a trvanie dávok a splátok.

(3) Rozhodnutie sa doručí oprávnenému, povinnému a exekútorovi poverenému vykonaním exekúcie.

(4) Proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h) je prípustné odvolanie.

Podľa ustanovenia § 41 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

Podľa ustanovenia § 254 ods. 3 OSP sa na exekučné konanie podľa osobitného predpisu (Exekučný poriadok) použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak tento osobitný predpis neustanovuje inak.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval.

Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Účelom exekučného konania je nútená realizácia exekučného titulu vykonaná zásahom do majetkových práv povinného. Uskutočňuje sa za podmienok a predpokladov vymedzených procesnými predpismi s cieľom uspokojiť pohľadávku oprávneného, ktorá mu bola priznaná vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, prípadne vo verejnej listine (notárska zápisnica) a dobrovoľne sa nesplnila.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 3/00).

V danom prípade ústavný súd bez toho, aby skúmal jednotlivé vyššie uvedené základné kritériá vyslovil, že práva sťažovateľa, tak ako ich vymedzil v petite svojej sťažnosti (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), porušené neboli. Vyslovenie porušenia namietaných základných práv je totiž viazané na existenciu konania (jeho časti), ktorým mali byť tieto práva porušené. Keďže v posudzovanom prípade ústavný súd existenciu takéhoto konania nezistil, nemohol vysloviť ani porušenie označených práv.

Z predmetného spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd podanie sťažovateľa zo 14. septembra 2001 označené ako „Podnet v exekúcii“, ako aj ďalšie podanie z 20. septembra 2001 označené ako „Návrh povinného na zastavenie exekúcie“ posúdil podľa ich obsahových náležitostí v zmysle ustanovenia § 41 ods. 2 OSP ako námietky povinného (sťažovateľa) proti exekúcii a následne podľa toho vo veci konal a napokon uznesením zastavil konanie o námietkach sťažovateľa pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Inými slovami, okresný súd posúdil podania sťažovateľa ako námietky, o ktorých jeho uznesením zo 7. mája 2002 bolo právoplatne rozhodnuté. Vzhľadom na to nemôže sťažovateľ v súvislosti s týmto podaním úspešne namietat' porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ mal k dispozícii procesné prostriedky, aby zabránil posúdeniu jeho podaní okresným súdom uvedeným spôsobom, a pokiaľ ich nevyužil, nemôže sa teraz v konaní pred ústavným súdom sťažovať na postup okresného súdu, ako keby o jeho podaní nebolo ešte rozhodnuté. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov a nemôže do ich právomoci zasahovať bez splnenia podmienok ustanovených v ústave a v zákone o ústavnom súde. V kontexte danej veci vzhľadom na predmet jeho konania nemôže súdom určiť, že o podaní sťažovateľa z 20. septembra 2001 nebolo ešte rozhodnuté a že teda v ňom treba konať, ak sťažovateľ nevyužil právne prostriedky, ktoré mu poskytuje príslušný procesný predpis, najmä keď ide o jeho vlastné podanie, ktorého obsah a účel môže kedykoľvek upresniť, a tak dosiahnuť, aby malo tie procesné účinky, ktoré ním sledoval alebo zamýšľal sledovať.

Napokon ústavný súd dodáva, že pri svojom rozhodnutí bral do úvahy aj tú skutočnosť, že sťažovateľ môže v prebiehajúcom exekučnom konaní kedykoľvek podať právne relevantný návrh na zastavenie konania, v ktorom bude uvedený konkrétny dôvod na zastavenie exekúcie v zmysle ustanovenia § 57 ods. 1 Exekučného poriadku.

Sťažovateľ žiadal popri vyslovení porušenia práva na konanie bez zbytočných priet'ahov aj rozhodnutie o tom, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť konať vo veci sp. zn. 9 Er 1244/01, a zároveň žiadal, aby mu ústavný súd priznal zaplatenie 1 000 000 Sk z titulu primeraného finančného zadosťučinenia.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného

ustanovenia zákona môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Z uvedeného vyplýva, že oba výroky sú viazané na vyhovie v veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že označené základné právo porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2003